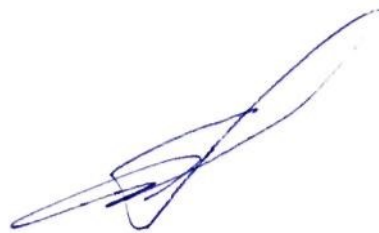

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СТОРОЖЕНКО СЕРГІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 343.359.3

**АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ
ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вищому навчальному закладі «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна».

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Гречанюк Сергій Костянтинович,
Тернопільський національний економічний університет,
завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права;

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Приймаченко Дмитро Володимирович,
Університет митної справи та фінансів,
проректор з наукової роботи;

кандидат юридичних наук, професор
Мулявка Дмитро Григорович,
Університет Державної фіскальної служби
України,
начальник кафедри оперативно-розшукової
діяльності.

Захист відбудеться «25» червня 2019 року о 12-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 58.082.04 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «25» травня 2019 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С. В. Банах

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах інтеграції України у світовий економічний простір та прагнення її вступу до Європейського Союзу особливої актуальності набувають інструменти, що сприяють нейтралізації неправомірної поведінки у сфері зовнішньоекономічної діяльності, забезпеченню захисту прав громадян, суб'єктів господарювання та державних органів у вказаній сфері, а також дотримання ними правил митної справи.

Серед таких інструментів особливе місце належить правовим приписам статей 482 та 483 Митного кодексу України (далі – МК України) про відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України¹ (далі – незаконне переміщення товарів), яке на сьогодні набуває розмірів масового антисоціального явища, що порушує основи економічної стабільності нашої країни, її обороноздатності та громадської безпеки.

Зазначені протиправні дії призводять до низки негативних наслідків, зокрема:

- втрат бюджету України у вигляді ненадходження відповідних митних платежів;
- негативного іміджу України на міжнародній арені та погіршення інвестиційного клімату;
- можливої загрози життю та здоров'ю споживачів та користувачів товарів, що ввозяться в Україну поза державним контролем;
- стимулювання недоброякісної конкуренції, яка чинить шкоду легальним суб'єктам господарювання та негативно впливає на розвиток національної економіки, створює загрозу економічній та соціальній безпеці України.

Особливе занепокоєння викликає той факт, що незаконне переміщення товарів все частіше проявляється в організованих формах. Ця обставина багаторазово ускладнює ефективність виявлення та припинення цих правопорушень.

Протягом останніх років спостерігається стійка динаміка щодо зростання обсягів протиправної діяльності, пов'язаної з незаконним переміщенням товарів, яка, за прогнозами фахівців, буде зберігатися й надалі. Питома вага зазначених правопорушень (з урахуванням невиявлених) у загальній кількості порушень митних правил становить в середньому від 30% до 40%. При цьому і практики, і теоретики сходяться на думці, що незаконне переміщення товарів є високолатентним правопорушенням і реальні показники його стану та динаміки значно перевищують зареєстровані.

Об'єктивних умов для зниження незаконного переміщення товарів в Україні наразі немає, а рівень організованості і професіоналізму суб'єктів, які займаються незаконним переміщенням товарів, постійно підвищується і зростає. Усунути фактори та причини незаконного переміщення товарів поки не вдається. Об'єктивно вважаємо, що в найближчі роки наявне становище принципово не зміниться, а тільки буде погіршуватись. Змінити ситуацію на краще можна лише з

¹ Для зручності викладу тексту і спрощення логічних конструкцій речень в темі дослідження та по тексту ми використовуємо словосполучення «незаконне переміщення товарів», при цьому слід розуміти, що маються на увазі не тільки товари, а також і транспортні засоби комерційного призначення. Виділення транспортних засобів комерційного призначення в темі дослідження призвело би до звуження об'єкта останнього.

позицій запобіжних заходів. Але тут потрібно проводити кропітку і об'ємну роботу. Необхідно активізувати соціальну профілактику та забезпечити невідворотність адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів. У цих умовах вдосконалення правових норм, які передбачають відповідальність за незаконне переміщення товарів, є об'єктивною потребою.

У теперішній час після декриміналізації товарної контрабанди відповідно до Закону України від 15.11.2011 № 4025-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» за незаконне переміщення товарів, без урахування культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, незалежно від обсягів та розміру, передбачена адміністративна відповідальність згідно з МК України.

Водночас зміст адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів на теоретичному рівні досліджений недостатньо, а нормативне регулювання притягнення осіб до відповідальності, а також заходів такої відповідальності потребує вдосконалення.

Дослідженням різноманітних питань протидії порушенню митних правил та боротьби з проявами контрабанди займалися: Баранов С. О., Батанова Л. О., Бережна К. В., Войцещук А. Д., Додін Є. В., Дорофеева Л. М., Дуженко С. А., Дьоміна С. Ю., Зименко А. В., Іващук І. О., Ільченко К. Р., Калакайло Р. І., Капітанець С. В., Карнаухов О. В., Комзюк В. Т., Константа О. В., Кравченко О. О., Кравець М. О., Крисоватий А. І., Настюк В. Я., Омельчук О. М., Пашко П. В., Прокопенко В. В., Приймаченко Д. В., Продайко С. В., Прусс В. М., Резнік І. М., Садікова К. І., Соломенко Г. В., Сидоренко В. В., Цаліна Д. С., Шевченко В. М., Яромій І. В. тощо.

Різнманітні проблемні питання адміністративної відповідальності розглядали в свої роботах: Авер'янов В. Б., Бандурка О. М., Бевзенко В. М., Битяк Ю. П., Бортник Н. П., Голосніченко І. П., Йосифович Д. І., Калюжний Р. А., Коваль Л. В., Ковалів М. В., Коломоєць Т. О., Колпаков В. К., Комзюк А. Т., Крижановська В. А., Кузьменко О. В., Літошенко О. С., Лук'янець Д. М., Мілашевич А. В., Олефір В. І., Ортинський В. Л., Остапенко О. І., Пахомов І. М., Петков С. В., Римаренко Ю. І., Скаун О. Ф., Сущенко В. Д., Тищенко М. М., Шамрай В. О. та інші вчені, які є представниками різних галузей правової науки.

Разом з тим наведені дослідження у цілому не стосуються проблематики відповідальності за незаконне переміщення товарів, вказані питання залишаються в юридичній науці невирішеними й нині. Зауважимо, що напрацювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідальності за незаконне переміщення товарів на сьогодні є вельми актуальним завданням юридичної науки. Безперечно, вирішенню цього завдання буде сприяти посилення правопорядку при переміщенні через митний кордон України товарів як фізичними, так і юридичними особами.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дослідження виконувалось відповідно до частини 2 Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26.05.2016 № 287/2015 та Глобальної програми ООН з контролю над контейнерними перевезеннями на період 2017–2019 років, ґрунтується на частині 11 пункту 2 Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю в Україні», введеного в дію Указом Президента України від 16.06.2015 № 341/2015 й підготовлене відповідно до плану наукових досліджень Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна».

Тема дисертації затверджена Вченою радою Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна» 01.07.2014, протокол № 3, та включена до планів науково-дослідних робіт навчального закладу.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є з'ясування особливостей, матеріальних та процесуальних основ притягнення до адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України, формування на цій основі пропозицій, які можуть бути використані при розробленні та удосконаленні нормативно-правових актів, що сприятиме підвищенню ефективності протидії правопорушенням у цій сфері.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- визначити історичні передумови виникнення незаконної діяльності, пов'язаної з переміщенням товарів та охарактеризувати сучасний стан відповідальності за вказані протиправні дії;
- охарактеризувати поняття та дати загальну характеристику адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів;
- окреслити особливості причинного комплексу діяльності з незаконного переміщення товарів;
- проаналізувати специфіку ознак, що характеризують об'єкт адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів;
- встановити характерні властивості ознак об'єктивної сторони адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів;
- визначити характеристику ознак суб'єкта адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів;
- розглянути особливості ознак суб'єктивної сторони адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів;
- з'ясувати досвід іноземних країн щодо відповідальності за незаконне переміщення товарів;
- визначити напрями вдосконалення законодавства України, що встановлює адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані із застосуванням адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України

Предметом дослідження є адміністративна відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України.

Методи дослідження. Під час проведення наукової розробки автор керувався діалектичним методом наукового пізнання, згідно з яким процеси та явища є взаємообумовленими, досліджуються у їх взаємозв'язку та розвитку.

Методологічну основу дисертаційної роботи склали різні методи наукового дослідження. Зокрема, порівняльно-правовий – при характеристиці особливостей законодавчого регулювання протидії незаконному переміщенню товарів в Україні та зарубіжних країнах (підрозділи 1.1, 1.2, 3.1, розділ 2); догматичний – при тлумаченні категорій і дефініцій, уточненні понятійно-категоріального апарату дослідження (підрозділ 1.2, розділ 2); моделювання – при розробленні рекомендацій щодо удосконалення вітчизняного законодавства, що встановлює відповідальність за незаконне переміщення товарів (розділ 2, підрозділ 3.2); статистичний – при аналізі даних статистичної звітності (підрозділ 1.1); соціологічний – для вивчення поглядів науковців і практичних працівників з проблеми дисертаційного дослідження (розділи 1, 2); логіко-юридичний – використовувався при формулюванні висновків і виробленні пропозицій теоретико-прикладного значення (у всіх розділах дисертації); структурно-функціональний – сприяв комплексному дослідженню питань уніфікації норми про відповідальність за незаконне переміщення товарів з урахуванням наявних умов і потреб практики (у всіх розділах дисертації); системного аналізу – використовувався при аналізі конкретних елементів та ознак складу адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 482, 483 МК України, що дало змогу простежити їх взаємозв'язок (розділ 2). Зазначені методи використано у дисертації в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило переконливість, всебічність, повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів.

Нормативно-правовою базою роботи є: Конституція України, МК України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, закони України, постанови Кабінету Міністрів України, укази Президента України, а також відомчі нормативно-правові акти, які регламентують засади протидії незаконному переміщенню товарів.

Емпіричну базу дослідження склали опублікована практика судових органів України, статистичні дані, інформаційно-довідкові та аналітичні матеріали Державної фіскальної служби України, Національної поліції України, Генеральної прокуратури України, Державної судової адміністрації України, узагальнені дані стосовно зареєстрованих правопорушень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним із перших комплексних досліджень проблем відповідальності за незаконне переміщення товарів, здійснених після декриміналізації товарної контрабанди, в якому надано правову оцінку незаконному переміщенню товарів та виявлено напрями вдосконалення вітчизняного законодавства, що встановлює адміністративну відповідальність за вказані правопорушення. Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну і визначають внесок автора у розроблення зазначеної проблематики, є такі положення і висновки:

уперше:

– запропоновано сформулювати нову статтю в МК України «Адміністративна контрабанда» об'єднавши статті, що передбачають адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів (зокрема, статті 482, 483 МК України);

– запропоновано винести ознаку повторності (частини 2 статей 482 та 483 МК України), а також спосіб скоєння правопорушення: «з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів» (частина 1 статті 482 МК України) незаконного переміщення товарів за межі адміністративної відповідальності;

– проведено порівняльно-правове дослідження законодавства іноземних держав щодо відповідальності за незаконне переміщення товарів, на підставі чого: виявлено загальні та особливі риси відповідних норм; враховано позитивний досвід іноземних країн у теоретико-прикладному аспекті; уточнено та диференційовано низку положень МК України.

удосконалено:

– історико-правову періодизацію законодавства, яке встановлює відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон;

– доктринальні положення щодо особливостей методології порівняльно-правового дослідження та генезису відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон;

– підходи щодо збалансування меж мінімальних і максимальних санкцій за незаконне переміщення товарів через митний кордон;

– законодавче закріплення відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон;

дістали подальшого розвитку:

– визначення адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів як виду юридичної відповідальності, що виражається в призначенні районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею), адміністративного стягнення особі, яка незаконно перемістила товари та обов'язок правопорушника зазнати несприятливих наслідків, що становлять сутність накладеного на нього адміністративного стягнення, передбаченого МК України;

– визначення незаконного переміщення товарів як різновиду адміністративних правопорушень, які є протиправним, винним діянням (бездіяльністю) особи, що порушує вимоги митного законодавства про порядок переміщення, митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, за яке встановлено адміністративну відповідальність;

– визначення переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України як сукупності дій пов'язаних з фактичним перетином товарів, транспортних засобів митного кордону України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб та засіб;

– конкретизація родового та безпосереднього об'єктів незаконного переміщення товарів, а також аргументація про те, що вина при незаконному переміщенні товарів може бути виражена також у вигляді необережної форми;

– положення, які стосуються застосування адміністративної преюдиції при криміналізації певних видів незаконного переміщення товарів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки і пропозиції, які містяться в роботі, можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – при їх використанні у подальшій розробці шляхів вирішення теоретичних проблемних питань, пов'язаних із встановленням відповідальності за незаконне переміщення товарів. Проведені дисертантом дослідження розширюють уявлення про характер та зміст адміністративних правопорушень, пов'язаних з переміщення товарів (довідка про впровадження від 26 вересня 2018 року);

– у законотворчій діяльності – отримані результати можна використовувати для вдосконалення законодавства, яким встановлюється відповідальність за незаконне переміщення товарів, а також для складання керівного роз'яснення Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про незаконне переміщення товарів через митний кордон України» (статті 482, 483 МК України);

– у навчальному процесі – при складанні посібників, підручників та викладанні курсів з таких дисциплін: «Митне право», «Адміністративне право» тощо (довідка про впровадження від 26 вересня 2018 року);

– у практичній діяльності – зроблені під час дослідження висновки при їх використанні на практиці контролюючими та правоохоронними органами, а також судами дадуть змогу покращити ефективність заходів протидії незаконному переміщенню товарів (акт впровадження Головного оперативного управління Державної фіскальної служби України від 10 жовтня 2018 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною завершеною роботою. Основні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що характеризують наукову новизну та практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи, які виносяться на захист, розроблені автором самостійно. Ідеї та розробки, що належать співавторам, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Результати роботи обговорювалися на засіданні міжкафедрального семінару Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». Результати дослідження оприлюднювалися автором на міжнародних та інших науково-практичних конференціях, круглих столах, наукових семінарах, зокрема: «Ідентифікація сучасної правової системи України»: науково-практична конференція (Чернігів, 15 грудня 2015 року), «Національна поліція та Національна гвардія у контексті реалізації Національної стратегії у сфері прав людини»: міжвузівський круглий стіл (Київ, 8 грудня 2016 року); «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: II Міжнародна науково-практична конференція (Тернопіль, 21–22 квітня 2017 року); XXVI International scientific conference «New trends in the scientific world» (Morrisville, 2018); XXX International scientific conference «Scientific development prospects» (Morrisville, 2018).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації опубліковано в десяти наукових публікаціях, з яких: чотири наукові статті, що вийшли друком у наукових фахових юридичних виданнях України, одна – у зарубіжному науковому періодичному виданні, п'ять тез – у матеріалах наукових конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 236 сторінок, з них основного тексту – 195 сторінок, списку використаних джерел (200 найменувань) – 18 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обгрунтовано актуальність теми, вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано основні методи дослідження. Визначено його мету, завдання, об'єкт і предмет, сформульовано положення, що містять наукову новизну, висвітлено практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні аспекти незаконного переміщення товарів через митний кордон України як адміністративного правопорушення» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 *«Історичні передумови виникнення незаконної діяльності, пов'язаної з переміщенням товарів через митний кордон України та сучасний стан відповідальності за вказані протиправні дії»* висвітлено основні етапи розвитку відповідальності за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів.

Встановлено, що в історичному аспекті, здебільшого, не було розмежування між наявними нині в законодавстві України формами контрабандної діяльності, також не існувало і градації між адміністративною та кримінальною відповідальністю за ці діяння. Під час дослідження виокремлено та охарактеризовано чотири періоди розвитку законодавства у досліджуваній сфері.

Серед іншого, встановлено, що з 2011 року таке поняття, як адміністративна (товарна, економічна) контрабанда перестало використовуватися в нормотворчій практиці і по суті відбулося об'єднання поняття означеної категорії з поняттям «незаконне переміщення товарів через митний кордон» у рамках однорідних адміністративних правопорушень. Також констатовано, що незаконне переміщення товарів (статті 482 та 483 МК України) на сьогоднішній день є найбільш поширеним правопорушенням, яке вчиняється у сфері митної справи.

У підрозділі 1.2 *«Поняття та загальна характеристика адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України»* встановлено, що підставою настання адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів є протиправне, винне діяння (бездіяльність) фізичної особи, яка порушує вимоги митного законодавства про порядок переміщення, митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Запропоновано виділити незаконне переміщення товарів в окрему групу правопорушень, що дає змогу досліджувати їх у відриві від контрабанди предметів, відповідальність за які встановлена Кримінальним кодексом України, оскільки адміністративна відповідальність відрізняється від інших видів юридичної відповідальності низкою істотних ознак. До них належать такі: підставою її застосування є вчинене адміністративне правопорушення, тобто таке діяння, за порушення якого передбачена адміністративна відповідальність; за вчинення адміністративного правопорушення на винну особу накладається адміністративне стягнення; адміністративні стягнення за вчинення адміністративних порушень накладаються судами та посадовими особами органів доходів і зборів, правомочними розглядати ці справи; можливість оскарження притягнення до неї в судовому чи адміністративному порядку.

Підрозділ 1.3 «Особливості причинного комплексу діяльності з незаконного переміщення товарів через митний кордон України» присвячено встановленню та розкриттю змісту причин, які є детермінантами незаконного переміщення товарів.

Встановлено, що незаконне переміщення товарів обумовлено сукупністю причин політичного, економічного та соціального характеру. Під причинами, що сприяють вчиненню незаконного переміщення товарів, слід розуміти об'єктивні обставини, які спонукають особу перемістити предмет правопорушення через митний кордон контрабандним способом, та обставини, внаслідок яких це переміщення товару стає можливим, у тому числі створює сприятливу ситуацію для протиправних діянь особи, яка може бути притягнута до адміністративної відповідальності. Визначено, що основними причинами незаконного переміщення товарів слід визнати прибутковість цієї незаконної діяльності, а також чинники соціального характеру (бідність та низькі доходи населення, брак робочих місць тощо).

Зазначається, що цілком очевидним є той факт, що одного підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів для вирішення завдань із протидії незаконному переміщенню товарів недостатньо. До тих пір, поки в Україні триватиме погіршення стану економіки, спостерігатиметься інфляція, кількість незаконно переміщених товарів буде зростати. Зважаючи на причинний комплекс незаконного переміщення товарів наголошено на необхідності: в першу чергу, стабілізації економіки, вирішення соціальних проблем, нормалізації політичної складової в суспільстві, вирішення проблем, пов'язаних з бойовими діями, які тривають на території країни; по-друге, перегляду підходу до встановлення відповідальності за незаконне переміщення товарів.

Розділ 2 «Правовий аналіз адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 482 та 483 Митного кодексу України» складається з чотирьох підрозділів.

Підрозділ 2.1 «Специфіка ознак, що характеризують об'єкт адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів через митний кордон України» присвячено дослідженню складових елементів об'єкта незаконного переміщення товарів.

Об'єкт є іманентною ознакою незаконного переміщення товарів, що розкриває сутність суспільних відносин, на які посягає це правопорушення, а також характер і ступінь суспільної шкоди цього діяння. Класифікація адміністративних правопорушень за ознаками об'єкта складу правопорушення має винятково важливе теоретичне і практичне значення. Така класифікація дає змогу більш точно визначити об'єкт кожного діяння, його місце в загальній системі правовідносин, що охороняються адміністративними санкціями, його цінність.

Оскільки предметом правопорушення може бути лише певна «річ», то предмет завжди є речовою (матеріальною) ознакою незаконного переміщення товарів (виняток – електроенергія). При цьому підкреслюється, що предмет правопорушень не може претендувати на роль самостійної ознаки складу протиправного діяння. Встановлено, що предметами розглянутих правопорушень можуть бути визнані лише такі товари, які є об'єктами митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а отже, їх можна класифікувати

згідно з позиціями Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, розробленої на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів і Комбінованої номенклатури Європейського Союзу. Акцентовано увагу на тому, що товари можуть стати предметом незаконного переміщення товарів, якщо їхнє переміщення не утворює предмета кримінально-караних діянь.

Досліджуючи предмет адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів, запропоновано винести «культурні цінності» як предмет статей 482, 483 та 484 МК України за межі адміністративної відповідальності.

Підрозділ 2.2 «Характерні властивості ознак об'єктивної сторони адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів через митний кордон України» присвячено дослідженню складових елементів об'єктивної сторони незаконного переміщення товарів.

Досліджуючи об'єктивну сторону складів незаконного переміщення товарів, дисертант зазначає, що вона є його зовнішньою характеристикою, зовнішнім описом вчиненого особою протиправного діяння. Об'єктивна сторона правопорушень, описаних у статтях 482 та 483 МК України, включає в себе дії, які виражаються в переміщенні товарів або діях, спрямованих на переміщення товарів, та способи – альтернативно у скоєнні цих дій: поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Місцем скоєння незаконного переміщення товарів є митний кордон України. Митний кордон як місце вчинення є обов'язковою ознакою адміністративних правопорушень, закріплених у статтях 482 та 483 МК України.

Встановлено, що всі наявні на сьогоднішній день в МК України склади адміністративних правопорушень, пов'язані з незаконним переміщенням товарів, за конструкцією об'єктивної сторони є формальними, тобто відповідальність за їх вчинення може наставати і без будь-яких матеріальних наслідків правопорушення. Також вони мають вказівку на таку кваліфікувальну ознаку, як повторність адміністративного правопорушення, яка передбачає вчинення тією самою особою протягом року аналогічного правопорушення, за яке вона притягалась до відповідальності.

У процесі дослідження об'єктивної сторони адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів, запропоновано: переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України розуміти як сукупність дій, пов'язаних з фактичним перетином товарів, транспортних засобів митного кордону України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб та засіб; незаконне переміщення товарів, вчинене внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів, винести за межі адміністративної відповідальності; словосполучення «місце розташування органу доходів і зборів» замінити на словосполучення «пункт пропуску»; винести ознаку повторності незаконного переміщення товарів за межі адміністративної відповідальності; документ, що містить неправдиві дані, вважати різновидом підроблених документів, а саме – справжнім документом, до якого внесено неправдиві відомості.

У підрозділі 2.3 «Характеристика ознак суб'єкта адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів через митний кордон України» встановлено, що з адміністративно-правової позиції суб'єкт незаконного переміщення товарів є особою, яка вчинила правопорушення і володіє зазначеними в законі ознаками. Особа вважається такою, що вчинила адміністративне правопорушення, якщо вона особисто, власними силами здійснила протиправну дію, яка утворює склад незаконного переміщення товарів.

Суб'єкт незаконного переміщення товарів є загальним, тобто таким, що не володіє жодними додатковими ознаками, а характеризується лише загальними (досягнення 16-річного віку та осудність), тобто учасник суспільних відносин, на правову охорону яких спрямована охоронна норма права, що передбачає відповідальність. Під час дослідження суб'єкта адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів, запропоновано суб'єктом цих правопорушень вважати фізичну особу в розумінні Кодексу України про адміністративні правопорушення, а не громадянина в розумінні МК України.

Акцентовано увагу на тому, що незважаючи на те, що частиною 2 статті 459 МК України при вчиненні порушень митних правил підприємствами визначено суб'єктами правопорушень посадових осіб цих підприємств, як спеціальні суб'єкти незаконного переміщення товарів вони не встановлені. Запропоновано відповідальність посадових осіб, як представників юридичних осіб, так і органів влади, за незаконне переміщення товарів винести за межі адміністративної юрисдикції.

У підрозділі 2.4 «Особливості ознак суб'єктивної сторони адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів через митний кордон України» зазначається, що для правового аналізу складів адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 482, 483 МК України, важливе значення також мають ознаки суб'єктивної сторони складу: вина, мотив та мета правопорушення.

Суб'єктивна сторона утворює психологічний, тобто суб'єктивний, зміст адміністративного правопорушення, тому є його внутрішньою (по відношенню до об'єктивної) стороною.

Повне і всебічне встановлення ознак, що характеризують суб'єктивну сторону, є необхідною умовою правильної кваліфікації порушення митних правил, визначає ступінь шкідливості вчиненого правопорушення та особи, яка його вчинила, суттєво впливає на вид і мету відповідальності. Незважаючи на це, підкреслюється, що МК України не містить жодних вказівок на мотиви і цілі (мету) незаконного переміщення товарів. Із цього робимо висновок, що мотиви і цілі не належать як обов'язкові ознаки до суб'єктивної сторони незаконного переміщення товарів.

Відстоюється теза, що незаконне переміщення товарів ні практично, ні теоретично неможливо здійснити з непрямым умислом, саме через конструктивні особливості складу цього правопорушення. Встановлено, що вчинення незаконного переміщення товарів з необережності можливе у зв'язку з проведенням на території країни Операції об'єднання сил та створенням на території Донецької та Луганської областей нових митних постів та закриття старих, проте є скоріше

«винятком з правила», і кожен з таких випадків повинен бути детально досліджений на наявність фактів, які б підтверджували відсутність суб'єктивної сторони складу правопорушення в діях обвинуваченої особи.

За результатом аналізу суб'єктивної сторони досліджуваних правопорушень запропоновано незаконне переміщення товарів, вчинене у співучасті, винести за межі адміністративної відповідальності.

Розділ 3 «Основні напрями вдосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Досвід іноземних країн щодо відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон» розглянуто досвід не тільки європейських країн, більшість з яких входять до ЄС, а також країн СНД.

У процесі дослідження встановлено, що склади незаконно переміщення товарів наявні в законодавстві усіх країн-учасниць СНД. Для більшості країн-учасниць СНД способами здійснення незаконно переміщення товарів є переміщення через митний кордон (країни, Митного союзу, Євразійського економічного союзу) товарів, предметів, цінностей, вчинене такими альтернативними способами: поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю; з обманним використанням документів, засобів митної ідентифікації; поєднане з недекларуванням або недостовірним декларуванням. Предметом незаконного переміщення товарів найчастіше є будь-які товари, предмети або цінності, за винятком обмежених чи заборонених для обороту. При цьому в країнах СНД санкції за незаконне переміщення товарів можуть міститися як у кримінальному кодексі, так і в адміністративному чи митному кодексах. Разом з тим у всіх країнах, які входять на сьогодні до СНД (крім України), існує градація відповідальності за незаконне переміщення товарів на адміністративну та кримінальну.

Досвід країн Європейського Союзу свідчить про те, що питання, які стосуються відповідальності за незаконне переміщення товарів та інших предметів через митний кордон, так само, як і в країнах СНД, не є абсолютно уніфікованими. З огляду на закордонний досвід встановлення відповідальності за незаконне переміщення товарів, на наш погляд, чинний МК України потребує нового законодавчого підходу щодо встановлення відповідальності за незаконне переміщення товарів.

У підрозділі 3.2 «Вдосконалення законодавства України, що встановлює адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон» зібрано та конкретизовано пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення вітчизняного законодавства, що встановлює адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів.

З урахуванням теоретичних напрацювань запропоновано об'єднати статті 482 та 483 МК України в одну статтю та викласти її з урахуванням викладених в дисертаційній роботі зауважень:

«Стаття 482 МК України «Адміністративна контрабанда».

1. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів (крім культурних цінностей), транспортних засобів комерційного призначення через

митний кордон України поза митним контролем, тобто поза пунктом пропуску або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей, –

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від трьохсот до однієї тисячі неоподаткованих мінімум доходів громадян з конфіскацією цих товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил, а також з конфіскацією транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза митним контролем, чи без такої.

2. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів (крім культурних цінностей), через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням державному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, –

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від трьохсот до однієї тисячі неоподаткованих мінімум доходів громадян з конфіскацією цих товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил, а товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України».

ВИСНОВКИ

У висновках дисертації на основі проведеного узагальнення і систематизації наукових уявлень щодо адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів сформульовано наукові положення та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни, мають значення для науки і практики:

1) Історію розвитку законодавства на українських територіях, яка стосується відповідальності за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон, розподілено на чотири періоди.

1. Середина IX століття – початок XVI століття – період Київської Русі та феодалної роздробленості – період зародження відповідальності, пов'язаної з порушенням митного законодавства, виникнення перших норм, що стосуються незаконної торгівлі товарами, за які сплачувався збір. До середини XVI ст. незаконна діяльність, пов'язана з переміщенням товарів, носила поодинокий характер, що пояснювалося слабкою розвиненістю державних утворень.

2. XVII століття – 1917 рік – період імперій. Характеризується тим, що на українських землях діяло законодавство тих імперій, до складу яких вони входили. У законодавстві Речі Посполитої, Австро-Угорської імперії, Російської імперії існували правові норми, що встановлювали відповідальність за контрабанду. При цьому формувалось саме поняття контрабанди, під яким (з окремими відмінностями) розумілось приховування товару від митниці, його таємне перевезення поза митним контролем, або перевезення через митні пункти, але з його приховуванням.

3. 1917–1991 роки – радянський період. На початку цього періоду відбувся розподіл відповідальності за незаконне переміщення товарів, на кримінально-карану (кваліфіковану) і адміністративну контрабанду (просту). Такий поділ двох видів контрабанди поглиблювався й ускладнювався по мірі прийняття наступних радянських правових актів. Відповідальність за контрабанду загалом передбачалася така сама, як і за часів Російської імперії: конфіскація, диференційовані штрафи, адміністративна висилка (після 1950 року не застосовувалася).

4. 1991 рік – по сьогодні – сучасний період. Сучасний період розвитку відповідальності за незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням товарів, характеризується превалуванням адміністративної відповідальності над кримінальною. Законодавець поступово відходив від кримінального покарання за просту контрабанду, і в 2012 році, з прийняттям МК України, відбулося віднесення складів цих злочинів до сфери його регулювання та комплексної адміністративної відповідальності, з метою перенесення основної уваги на підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів та профілактику цих правопорушень.

2) Процесуальний аспект адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів розглядається як вид юридичної відповідальності, що виражається у призначенні районним, районним у містах, міським чи міськрайонним судом (суддею) адміністративного стягнення особі, яка незаконно перемістила товари через митний кордон України, та обов'язку правопорушника зазнати несприятливих наслідків, що становлять зміст накладеного на нього адміністративного стягнення, передбаченого МК України. Адміністративна відповідальність, передбачена МК України, має певну специфіку, що дає підстави розглядати відповідальність за незаконне переміщення товарів як комплексний інститут. Незаконне переміщення товарів є різновидом адміністративних правопорушень та є протиправним, винним діянням (бездіяльністю) фізичної особи, яка порушує вимоги митного законодавства про порядок переміщення, митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, за яке встановлена адміністративна відповідальність.

3) Існування незаконного переміщення товарів як явища об'єктивної дійсності пов'язується з наявною в сучасному українському суспільстві сукупністю причин політичного, економічного та соціального характеру. Встановлено, що витоки незаконного переміщення товарів беруть свій початок у прорахунках, пов'язаних із реформуванням суспільства, що визначили кризовий стан економіки, політики, соціальної та духовної сфер життя, що спричинило розширення соціальної бази незаконного переміщення товарів.

Подальші кроки щодо зниження фактів незаконного переміщення товарів ми пов'язуємо із розвитком законодавства у цій сфері щодо вдосконалення адміністративної відповідальності, а також стабілізації економіки, вирішення соціальних проблем та нормалізації політичної складової в суспільстві.

4) Встановлено, що аналіз ознак складу незаконного переміщення товарів у певній послідовності є запорукою правильності встановлення кожної із них. Відстоюється позиція, згідно з якою, склад адміністративного правопорушення необхідно встановлювати у такій послідовності: об'єкт → об'єктивна сторона → суб'єкт → суб'єктивна сторона.

Зважаючи на прийняту у правовій науці класифікацію об'єктів правопорушення, було встановлено, що:

- загальним об'єктом незаконного переміщення товарів є суспільні відносини, які врегульовані нормами права та перебувають під охороною норм МК України;

- родовим об'єктом незаконного переміщення товарів є суспільні відносини у сфері митних правил;

- видовим об'єктом незаконного переміщення товарів слід вважати суспільні відносини, змістом яких є вільна зовнішньоторговельна економічна діяльність суб'єктів цих відносин, а також економічна безпека держави;

- основним безпосереднім об'єктом незаконного переміщення товарів є суспільні відносини у сфері встановленого порядку переміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України. Необхідним додатковим об'єктом є встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Наявність факультативного додаткового об'єкта, його зміст визначаються особливостями предмета і способів здійснення незаконного переміщення товарів.

Відстоюється позиція, згідно з якою предмет незаконного переміщення товарів є складовою частиною, ознакою об'єкта. Оскільки сам законодавець у диспозиції статті робить вказівку на предмет незаконного переміщення товарів, то такий предмет є обов'язковою ознакою цього елемента складу правопорушення. Формуючи ознаки складу незаконного переміщення товарів, МК України у статті 482 до предмета правопорушення відносить товари і транспортні засоби комерційного призначення, а в статті 483 – лише товари.

5) Об'єктивна сторона незаконного переміщення товарів характеризується зовнішнім проявом посягання на об'єкт, який охороняється адміністративно-правовою санкцією. Незаконне переміщення товарів як правопорушення з формальним складом характеризується такими об'єктивними ознаками:

- діяння – переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення;

- місце здійснення – митний кордон України;

- спосіб переміщення – поза митним контролем; з приховуванням від митного контролю.

Запропоновано авторський зміст терміну «переміщення товарів, транспортних засобів» як сукупності дій, пов'язаних з фактичним перетином товарів, транспортних засобів митного кордону України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб та засіб. Разом з цим: переміщенням або діями, спрямованими на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення поза митним контролем, є їх переміщення: поза місцем пункту пропуску; у межах пункту пропуску, але поза зоною митного контролю; поза робочим часом здійснення митного контролю (тобто до відкриття чи після закриття пункту пропуску); з незаконним звільненням від митного контролю, внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів; переміщенням або діями, спрямованими на переміщення товарів з приховуванням від митного контролю, означає їх переміщення: з використанням спеціально

виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів; шляхом надання одним товарам вигляду інших; з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

6) Суб'єктом адміністративних правопорушень є особа, яка на момент вчинення адміністративного правопорушення досягла віку 16 років. Дана ознака в поєднанні з осудністю особи утворює юридичну характеристику загального суб'єкта адміністративного правопорушення. Вона цілком застосовна і до суб'єкта складу незаконного переміщення товарів. Інші ознаки фізичної особи, пов'язані з відносинами громадянства, служби, професії тощо, не мають значення для кваліфікації незаконного переміщення товарів.

7) Суб'єктивна сторона складу адміністративного правопорушення є вольовою спрямованістю суб'єкта на вчинення протиправного діяння і містить у собі:

- психічне ставлення до власної негативної поведінки та її наслідків;
- наявність мотивів та цілей, які формуються під впливом навколишнього соціального середовища.

Суб'єктивна сторона незаконного переміщення товарів характеризується лише виною у формі прямого умислу, коли особа усвідомлює протиправність своїх дій з незаконного переміщення через митний кордон конкретних товарів і бажає їх здійснити. Усвідомлення особою протиправного характеру своїх дій із незаконного переміщення через митний кордон конкретних товарів означає розуміння винним як фактичного, так і соціального характеру їх здійснення. МК України не містить жодних вказівок на мотиви і цілі незаконного переміщення товарів. Із цього слід зробити висновок, що мотиви та цілі не належать до обов'язкових ознак суб'єктивної сторони цього адміністративного правопорушення і не впливають на кваліфікацію скоєного, але можуть враховуватися при визначенні міри покарання за незаконне переміщення товарів.

8) При вдосконаленні вітчизняного законодавства, яким передбачена відповідальність за незаконне переміщення товарів, варто звернути увагу на такий досвід країн-учасниць ЄС та СНД:

– розмежування відповідальності за незаконне переміщення товарів для фізичних та юридичних осіб. До фізичних осіб застосовуються санкції: штраф, обмеження чи позбавлення волі, конфіскація майна; до юридичних осіб застосовуються такі заходи кримінально-правового характеру, як штраф, конфіскація майна, ліквідація;

– звільнення від відповідальності особи, яка вчинила незаконне переміщення товарів, у випадку добровільної видачі товарів до моменту їх виявлення;

– настання кримінальної відповідальності за незаконне переміщення товарів, вчинене за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією чи особою, раніше судимою за аналогічний злочин, або ж службовою особою;

– настання кримінальної відповідальності за незаконне переміщення товарів за умови адміністративної преюдиції;

– впровадження диференційованої відповідальності. Покарання має бути різним залежно від того, ким було вчинено незаконне переміщення товарів тощо.

9) З урахуванням теоретичних напрацювань та проаналізованого зарубіжного досвіду запропоновано об'єднати статті 482 та 483 МК України в одну статтю (стаття 482 МК України «Адміністративна контрабанда») та викласти її з урахуванням таких зауважень:

– винести ознаку повторності незаконного переміщення товарів за межі адміністративної відповідальності;

– винести ознаку співучасті незаконного переміщення товарів за межі адміністративної відповідальності;

– відповідальність посадових осіб, як представників юридичних осіб, так і органів влади, за незаконне переміщення товарів винести за межі адміністративної відповідальності;

– винести спосіб скоєння правопорушення: «з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів» за межі адміністративної відповідальності;

– винести «культурні цінності» як предмет незаконного переміщення товарів за межі адміністративної відповідальності;

– суми штрафів за незаконне переміщення товарів обраховувати в неоподаткованих мінімумах доходів громадян.

Запропоновано узгодити статтю 484 МК України відповідно до зазначених змін щодо предмета правопорушення (культурних цінностей) та штрафу, обраховуючи його в неоподаткованих мінімумах доходів громадян.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Стороженко С. А. Адміністративна відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон: зарубіжний досвід. *Економіка, фінанси, право*, 2018. № 9. С. 26–29.

2. Стороженко С. А. Кримінальна відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон: зарубіжний досвід. *Економіка, фінанси, право*, 2018. № 9/2. С. 18–21.

3. Стороженко С. А. Склад адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 482 Митного кодексу України (переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів Комерційного призначення через Митний кордон України поза митним контролем). *«Правові системи». Науково-практичний журнал*, 2018. № 3. С. 70–82.

4. Стороженко С. А. Правове регулювання відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон на українських землях. *«Правові системи». Науково-практичний журнал*, 2018. № 1/2. С. 49–62.

5. Стороженко С. А. Правове регулювання відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон зі часів УРСР. *Traektoriâ Nauki. Path of Science*, 2018. Vol. 4. № 9. P. 1–8.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Storozhenko S. A. Essence and signs of administrative responsibility for the illegal movement of goods across the customs border. «Ідентифікація сучасної правової системи України»: матеріали науково-практичної конференції (Чернігів, 15 грудня 2015 року). Чернігів, Чернігівський правозахисний альянс, 2015. С. 78–80.

7. Стороженко С. А. Досвід іноземних країн щодо відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон. «Національна поліція та Національна гвардія у контексті реалізації Національної стратегії у сфері прав людини»: Збірник міжвузівського круглого столу (Київ, 08 грудня 2016 року). Київ: НАВС, 2016. С. 140–142.

8. Стороженко С. А. Правовий аналіз адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 482 та 483 Митного кодексу України. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 21–22 квітня 2017 р.) Тернопіль: Економічна думка, 2017. С.105–107.

9. Storozhenko S. A. Subjective signs of an administrative offense under art. 482 of the customs code of Ukraine. *Proceedings of XXVI International scientific conference «New trends in the scientific world»*. Morrisville: «Lulu Press.», 2018. P. 74–76.

10. Storozhenko S. A. Foreign experience of administrative responsibility for trading smuggles. *Proceedings of XXX International scientific conference «Scientific development prospects»*. Morrisville: «Lulu Press.», 2018. P. 85–88.

АНОТАЦІЇ

Стороженко С. А. Адміністративна відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ, 2019; Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2019.

Дисертаційна робота є науковим дослідженням проблем адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України як засобу забезпечення митної справи і митної політики. У ній проаналізовано теоретичні і практичні питання правового регулювання адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України, надано її характеристику.

У дисертації вперше комплексно досліджено проблеми адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України, розглянуто чинні статті МК України, які передбачають відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України, та виявлено

недоліки і прогалини законодавства у цій сфері. Особливу увагу приділено правовому аналізу складів адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 482, 483 МК України.

У роботі проаналізовано зарубіжний досвід відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон. Встановлено, що наразі існує необхідність вивчення й апробування зарубіжного досвіду встановлення відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон до вітчизняного законодавства.

Вироблено і обґрунтовано теоретичні і практичні рекомендації і пропозиції, спрямовані на удосконалення законодавства щодо адміністративної відповідальності за незаконне переміщення товарів через митний кордон України, зокрема пропозиції до МК України.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, незаконне переміщення товарів, митний кордон, адміністративна контрабанда, правове регулювання.

Стороженко С. А. Административная ответственность за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. Тернопольский национальный экономический университет, Тернополь, 2019; Открытый международный университет развития человека «Украина», Киев, 2019.

Диссертационная работа является научным исследованием проблем административной ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины как средства обеспечения таможенного дела и таможенной политики. В ней проанализированы теоретические и практические вопросы правового регулирования административной ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины, предоставлено ее характеристику.

В диссертации впервые комплексно исследованы проблемы административной ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины, рассмотрены действующие статьи Таможенного кодекса Украины, которые предусматривают ответственность за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины, и выявлены недостатки и пробелы законодательства в этой сфере. Особое внимание уделено правовому анализу составов административных правонарушений, ответственность за которые предусмотрена статьями 482, 483 Таможенного кодекса Украины.

В работе проанализирован зарубежный опыт установления ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу. Установлено, что на сегодняшний день существует необходимость изучения и апробирования зарубежного опыта установления ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу в отечественное законодательство.

Обоснованы теоретические и практические рекомендации и предложения, направленные на совершенствование законодательства об административной

ответственности за незаконное перемещение товаров через таможенную границу Украины, в частности предложения в Таможенный кодекс Украины.

Ключевые слова: административная ответственность, незаконное перемещение товаров, таможенная граница, административная контрабанда, правовое регулирование.

S. A. Storozhenko. Administrative Liability for Unlawful Goods Movement across the Customs Border of Ukraine. – the Qualification Academic Paper Published as a Manuscript.

A Candidate of Law Sciences thesis majoring in 12.00.07 "Administrative Law and Process; Financial Law; Informational Law". – Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, 2019; Ternopil National Economic University, Ternopil, 2019.

The thesis is a scientific research covering the problems of administrative liability for unlawful goods movement across the customs border of Ukraine. This paper is one of the first comprehensive studies covering the problems of liability for unlawful goods movement, as undertaken after decriminalization of goods illegal trafficking. The author has produced legal treatment to unlawful goods movement and explored the ways for improving the domestic legislation, imposing administrative liability for the aforementioned offences. The study resulted in the set of the scientific generalizations and summaries, the range of the scientific provisions being important in terms of the contemporary administrative law theory. Particularly, the thesis has highlighted the two major historical preconditions of the illegal activities concerned with the goods movement and characterized the contemporary status of liability for committing the foregoing unlawful acts; described the notion and produced characteristics of administrative liability for unlawful movement of goods; outlined the specifics of the causal connection concerned with the unlawful goods movement; analyzed specifics of the features characterizing the object of administrative offences related to unlawful goods movement; found out the peculiar features of analyzed specifics inherent to the objective elements of the administrative offences as related to unlawful goods movement; defined the features characterizing the object of administrative offences related to unlawful goods movement; considered the specifics inherent to the objective elements of the administrative offences as related to unlawful goods movement; reviewed the foreign countries' experience concerned with liability for unlawful movement of goods.

The thesis provides analysis covering the theoretical and practical aspects of governing administrative liability for unlawful goods movement across the customs border of Ukraine and characterized the same. The author produced one's own definition of liability for unlawful movement of goods, being a kind of liability under the law. Such liability is applied though adjudication by a rayon, district, municipal or town district court (judge) of administrative penalty imposed on the person who has illegally moved the goods, and by obliging the offender to suffer the adverse effects constituting the essences of the administrative penalty imposed thereon under the Customs Code of Ukraine.

The special attention was drawn to the legal analysis of the administrative offences' elements, inflicting liability under articles 482, 483 of the Customs Code of Ukraine. It

was offered to distinguish goods unlawful movement to the separate group of offences, allowing exploration thereof separate from the items illegal trafficking, since the administrative liability differs from the other types of liability under the law with a wide range of material features. It was suggested to treat movement of the goods (as type of administrative offences) as an illegal culpable act (omission) by a person infringing requirements of the customs laws governing the movement procedure, the customs control and the customs clearance of goods and vehicles moved across the customs border of Ukraine, resulting in administrative liability.

The author found out that the object of the goods unlawful movement features the public relations governed by the rules of the law and being protected under the rules of the Customs Code of Ukraine; the generic object of unlawful goods movement features the public relations in the field of the customs rules; the specific object of the goods unlawful movement should be viewed as the public relations encompassing free foreign economic activities of such relations subjects, as well as the state's economic safety; the core immediate object of the goods unlawful movement features the public relations in the field of the statutory procedure for movement of the goods and commercial vehicles across the customs border of Ukraine.

It was found out that unlawful goods movement as an offence with formal elements is characterized with the following objective features: such act - movement of the goods and commercial vehicles; place of the offence - the Customs Border of Ukraine; method of movement - beyond the customs clearance; concealed from customs control.

The thesis describes the author's understanding of «movement of the goods and commercial vehicles» term as a totality of acts concerned with actual movement of the goods and commercial vehicles across the Customs Border of Ukraine in any direction, in any way and using any method.

It was ascertained that the subject of the goods unlawful movement is unlawful, i.e., the one having no additional features, rather than the general ones (becoming 16 years old and being convictable), i.e., the party to the public relations that are subject to legal protection with the protective rule of the law implying liability.

It is emphasized that full and comprehensive ascertaining of the features characterizing the subjective elements is a requisite precondition for correct qualification of the customs rules, predetermining the degree of the committed offence's and the offender's hazard, materially affecting the kind and goal of liability. Despite that, it is underlined that the customs code of Ukraine sets forth no directions concerning the motives and goals (purpose) of the goods unlawful movement. Thus, it is concluded that the motives and the goals are not included (as the statutory features) to the subjective elements of the unlawful goods movement.

The thesis provides an analysis of the foreign countries' experience of liability for unlawful goods movement across the customs border. The author found out that nowadays there exists a need in exploring and testing the foreign countries' experience in ascertaining liability for unlawful goods movement across the customs border, in view of the domestic laws.

The author has created and substantiated the theoretical and practical recommendations and offers aimed at improving the laws covering administrative liability for unlawful goods movement across the customs border of Ukraine.

Descriptors: Administrative liability, unlawful goods movement, customs border, administrative illegal trafficking, legal regulation.

Підписано до друку 24.05.2019 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,0.
Зам. № А028-19. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46009
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua